

A könyvtári hálózatok és a regionális hálózati rendszerek Németországban

A könyvtári hálózat definiálása után a német hálózati rendszerek létrejöttének műszaki és politikai feltételeiről esik szó. Az ország szövetségi államrendszeréből a tartományi szintű kooperáció következett, bár mind a hét működő hálózatban több tartomány könyvtárai vesznek részt. A hálózati együttműködés lényege a közös katalógizálás. A tagok akkor vehetnek részt a kooperációban, ha eleget tesznek bizonyos könyvtárosi és műszaki feltételeknek. A fejlődés fő irányát a hálózatok integrálása és további szolgáltatások bevezetése jelenti.

A könyvtári hálózatok és regionális hálózati rendszerek esetében a tudományos könyvtárak regionális szintű, azaz egy szövetségi tartományon belüli, valamint a szövetségi tartományok közötti kooperáció formáiról van szó.

A német tudományos könyvtárügy felépítése háromlépcsős: helyi, regionális és országos. Most a regionális szinttel foglalkozunk, amely rendszerint egy-egy szövetségi tartományt jelent (pl. Bajorország, Baden-Württemberg, Észak-Rajna-Vesztfália). Ezt egyébként a másik két szint támasztja alá: a helyi a katalógizálással, az országos pedig a központi folyóirat-adatbázissal (Zeitschriftendatenbank = ZDB), a Deutsche Bibliothek – és részben más nemzeti könyvtárak – bibliográfiai leírásokkal és egységesített adatsorokkal (tesztületek nevei, tárgyszavak és – eleinte – személynevek).

Mi a könyvtári hálózat?

A könyvtári hálózat nem egyesület (érdekképviselet), hanem több tudományos könyvtár összefogása, hogy a számítógép segítségével könnyítsék meg a mindennapi rutinfolyamatokat. Németországban kb. 1978 óta létesítenek könyvtári hálózati rendszereket tudományos könyvtárak számára. Ezek voltaképpen egy-egy régió (szövetségi tartomány) könyvtári infrastruktúrájának a szervezetei. A közreműködő könyvtárakat nevezik hálózati tagoknak.

Minden hálózati rendszernek két fő feladata van:

a) Lehetővé teszi tagjai számára az osztott katalógizálást egy közös adatbázisban (shared cataloguing).

b) A hálózat katalógus-adatbázisából katalógusokat állítanak elő és bocsátanak a hálózati tagok rendelkezésére, mégpedig

- katalógusokat a részt vevő könyvtár állományáról,
- regionális központi katalógusokat, amelyek a könyvtárközi kölcsönzést szolgálják.

A hálózati rendszerek megalakításának két előfeltétele

A német hálózati rendszereknek két lényeges előfeltételük van.

Műszaki előfeltétel: a számítógép megléte. A cél a munkamegosztás megvalósítása a számítógép segítségével

Már a 70-es évek közepétől voltak tervek a könyvtári hálózat keretében történő együttműködésre. Az ösztönzést az amerikai fejlemények adták, és az NSZK-ban ehhez a Deutsche Forschungsgemeinschaft 1979-ben kiadott dokumentumával (*Ajánlások regionális könyvtári rendszerek kiépítésére és regionális könyvtári központok felállítására*) járult hozzá.

A hálózatok tervezőinek célja a munkamegosztás volt. Konkrétan: tehermentesíteni az egyes könyvtárakat azoktól a munkáktól, amelyeket valamelyikük már elvégzett.

Ezért a kooperációs regionális hálózatok a betűrendes katalógusokkal indultak, ami a könyvfel dolgozás alapja. A hálózat központjában vezetett közös adatbázisban számítógéppel végzett katalógizálásnak a résztvevők katalógizálásra és katalógustermékekre fordított erőfeszítéseit a mini-

mumra kell leszorítania, és a partnerek leírásait maximálisan hasznosítania a saját munkákban.

A munkamegosztásba beletartozik a könyvek, folyóiratok és más információs anyagok saját könyvtáron kívüli lelőhelyeinek a kimutatása is. A hálózat előállítja a résztvevők géppel olvasható saját katalógusait (kezdetben offline módon mikrofilmlapon, ma részben offline, részben az adatbázisból való kivonat formájában online módon), de a régió központi katalógusát is. A közös adatbázisban szereplő valamennyi lelőhely a keresés rendelkezésére áll.

Ha egy könyv nincs meg a saját állományában, akkor a könyvtár megnézi a hálózati katalógusban, melyik könyvtár rendelkezik vele, s a megrendelést ahhoz küldi.

Politikai előfeltétel: Németország szövetségi állami struktúrája

Németországban a kultúra és a tudomány első sorban az egyes tartományok illetékességébe tartozik; a tudományos könyvtárügy hasonlóképpen. A tartományokon belül a könyvtárügyi regionális együttműködésnek megvannak a hagyományai és szervezetei. A hét létező könyvtárközi kölcsönzési régió központi katalógusai fontosak voltak és ma is azok egy-egy tétel lelőhelyének megállapítása végett (a régebbi állományok cédulaformában, az újabbak adatbázisban érhetők el).

Ezért – eltérően más országoktól – a tételek tömegének katalógizálására nem építettek ki egy országos szintű, egységes hálózati rendszert. Ehelyett – a könyvtárközi kölcsönzés struktúrájának megfelelően – fokozatosan hét különböző hálózati rendszer alakult ki, amelyek egy vagy több szövetségi tartományra terjednek ki.

Van azonban egy kivétel. A folyóiratok katalógizálása központilag történik, közvetlenül egy országos adatbankban, a berlini ZDB-ben; a hálózatok és az egyes tagok onnan kapják meg állományuk leírásait katalógusaik számára. Bármikor kereshetnek az egész ZDB-ben is (mikrofilmlapon, CD-n, online), s ugyanígy megrendeléseiket online módon adhatják le.

A regionális hálózati rendszerek fenntartója az illetékes szövetségi tartomány. A hálózati rendszer közintézmény, s nem – mint pl. az OCLC az USA-ban – magánvállalkozás. Nonprofit alapon működik, bár egyes hálózatok egyes szolgáltatásaikért (adatok átadása, COM) már térítést kérnek.

A német hálózati rendszerek

1993 májusában a 16 szövetségi tartományban hét regionális hálózati rendszer működött. Sok esetben a hálózati központ székhelye egybeesik a

regionális központi katalógusával (amely a régió korábbi állományait tartalmazó cédulakatalógust kezeli).

1990-ben a korábbi NDK-ban újraalapították a korábbi öt szövetségi tartományt. Az újraegyesülés könyvtárosi munkabizottságainak javaslatára a nyugat-németországi hálózatokkal való együttműködés mellett döntöttek.

Kelet-Németország számára egy újabb hálózat létrehozása ellen főként az alábbiak szóltak:

- nagy költségek,
- az előkészítés és megvalósítás hosszú időtartama,
- a könyvtárügy további szétforgácsolódásának a veszélye.

Mindegyik „új” szövetségi tartomány egy meglévő nyugatnémet hálózati rendszerhez csatlakozott:

- Szászország a délnyugat-német könyvtári hálózathoz,
- Szász-Anhalt az alsó-szászországi hálózathoz,
- Thüringia az alsó-szászországi hálózathoz,
- Brandenburg a berlini hálózathoz,
- Mecklenburg-Poroszország az északnémet hálózathoz (itt négy kisebb tartomány működik együtt).

Az öt új szövetségi tartomány 19 egyetemi és főiskolai könyvtárral négy már működő hálózathoz csatlakozott. A szövetségi tartomány határain túlmenő kooperációt közigazgatási szinten kötött megállapodások rögzítették. (A Saar-vidék valószínűleg a délnyugat-német hálózathoz fog kapcsolódni.)

A hálózati rendszerek résztvevőinek száma a számítógépek elterjedésével és a katalógus-adatbázisok nagyságának megnövekedésével erősen megugrott.

Csaknem valamennyi egyetemi és főiskolai könyvtár ma már tagja valamelyik hálózati rendszernek. Az egyetemi könyvtárak esetében az intézeti könyvtárak és egyéb decentralizált egységek vagy a központi könyvtárakon keresztül, vagy önállóan vehetnek részt a kooperációban. Sok decentralizált könyvtárnak azonban nincs hálózati kapcsolata.

A résztvevők között a tudományos könyvtárak más típusai is megjelennek, például központi szakkönyvtárak, egyetemen kívüli kutatóintézetek könyvtárai, egyházi könyvtárak, szakkönyvtárak és vállalati könyvtárak; a tagok száma hálózatról hálózatra erősen ingadozik.

A nagy, mindenekelőtt nagyvárosi nyilvános közművelődési könyvtárak, amelyek tudományos részleggel is rendelkeznek, strukturális okokból (pl. más a fenntartójuk) egyelőre még nem csatlakoztak.

A hét regionális hálózatban 1993 nyarán összesen mintegy 210 tudományos könyvtár vett

aktívan részt, bár nem mindegyikük kapcsolódott online módon.

Szolgáltatások és munkamódszerek

Vizsgáljuk meg közelebbről a könyvtári hálózati rendszer központjának feladatait és szolgáltatásait.

A katalógus-adatbázis

Minden regionális hálózati rendszer központi magja a katalógus-adatbázis.

- Az adatbázis monográfiákat és folyóiratokat tartalmaz, továbbá minden tételnél megadja a tulajdonos könyvtár nevét és a tétel raktári jelzetét. A katalogizálás automatizálásának kezdetétől függően 1970-től vagy egy későbbi időponttól kezdve szerepelnek benne a beszerzések. (Csak bibliográfiai egységeket tartalmaz, tehát nem tárja fel a folyóiratcikkeket és a monográfiák tanulmányait.)
- Az adatbázis a legkülönbözőbb fizikai hordozókon megjelenő publikációkat tartalmazza, tehát az av-anyagokat, mikrodocumentumokat, zenei kazettákat és CD-ket, videokazettákat, diasorozatokat stb. is.
- Történelmi okok miatt azonban külön adatbázisokban katalogizálják az olyan speciális dokumentumokat, mint a kéziratok, archív anyagok, kották, térképek.
- A hálózati adatbázis egyelőre többnyire csak egy betűrendes katalógus. Csak kevés hálózati rendszer teszi lehetővé a tartalmi keresést, pl. tárgyszókatalógus vagy szakkatalógus segítségével.
- 1993-ban Bajorországnak volt a legnagyobb adatbázisa (kb. 4,4 millió cím, 8,5 millió kötet lelőhelye), utána következett az észak-vesztfáliai hálózat 7 millió kötetrel, és a délnyugat-német hálózat 5,8 millió kötetrel. Az éves gyarapodás Bajorországban és a délnyugat-német hálózatban a legnagyobb (egyenként kb. 1,3 millió kötet).

Katalogizálás

Hogyan katalogizál online módon a hálózati tagkönyvtár? A módszer a következő:

- Megnézi, hogy az adott kiadványt katalogizálták-e már a hálózatban, vagy rendelkezésre áll-e a leírása külső adatbázisból (pl. a német nemzeti bibliográfiából).
- Ha igen, meghívja a helyi tétel beviteléhez szükséges képernyőt, beírja a példány raktári jelzetét, s ezzel kész.
- Ha nem, meghívja az új tétel beviteléhez szükséges képernyőt, elkészíti a leírást, majd beírja a saját raktári jelzetét.

Online üzemmód esetén a hálózati adatbázis leírásai röviddel a hálózatban megtörtént katalogizálás után a tagkönyvtár katalógusában is megjelennek. A hálózat azután később, offline módon továbbítja a tételt Berlinben a VK-hoz, azaz a monográfiák géppel olvasható leírásait tartalmazó német központi katalógushoz. Ez a VK azonban nem katalogizálási adatbázis.

A fenti eljárás csak a monográfiák, többkötetes művek és sorozatok esetében érvényes. A folyóiratoknál más a helyzet: itt a regionális hálózati rendszert átugorva a könyvtár állományát online módon beadja a német folyóirat-adatbázisba, a periodikumok katalogizálási adatbázisába. A tételeket onnan adják tovább a regionális hálózati rendszerekbe, majd a helyi katalógusokba.

A regionális hálózatok szolgáltatásai könyvtárilag és számítástechnikailag felkészült munkatársakat követelnek meg. A hálózati rendszert mindig egy felsőfokú szakképzettségű könyvtáros irányítja. A munkatársak száma, valamint a hálózati központ nagysága és illetékességi köre változó.

A hálózati központ

A hálózati rendszerek központjai két feladatkört látnak el:

- először is a rendszeres szolgáltatásokat biztosítják, és azon vannak, hogy a tagok igényei szerint folyamatosan optimalizálják őket;
- másodszor rendszerint betöltik a hálózati továbbfejlesztés tervező és koordináló központjának a szerepét is (a részt vevő könyvtárakkal és fenntartókkal egyetértésben).

A hálózat aktuális és alapvető kérdéseit csak a tagkönyvtárak igazgatóinak konferenciája tárgyalja meg.

Néhány régióban léteznek állandó szakmai munkabizottságok is például a leíró katalogizálásra, továbbá egyes projektekkel (például az OPAC-problémákkal) foglalkozó bizottságok és az alkalmazók találkozóit is megszervezik.

A hálózati rendszerek vezetőinek együttműködése egy országos munkaközösség keretében valósul meg.

A regionális hálózati központok feladatát *Traute Braun* foglalta össze Regionale Verbundsysteme c. munkájában (lásd az irodalomjegyzékben). Mi itt csak röviden soroljuk fel őket.

Az első feladatkörként említett folyamatos szolgáltatások öt munkaterületet foglalnak magukban. Ezek a következők:

1. Az online katalogizálási rendszer technikai feltételeinek megteremtése, mindenekelőtt a szoftver előállítás és a folyamatos adatgondozás; idetartozik még a beviteli adatformátumok kidolgozása, valamint a harmadik féltől származó és szabványosított leírások átvétele.

2. A katalógusok előállítása, melynek során a központnak az anyag terjedelmét és fizikai megjelenítését (adatformátum, a helyi rendszerekbe való betölthetőség stb.) illetően a legkülönbözőbb követelményeknek kell megfelelnie.
3. A host (rendszergazda) feladatainak ellátása, bár e megjelölés nem nagyon szerencsés, mert túlságosan műszaki jellegű munkálatokra céloz, holott nem annyira technikai szolgáltatásokról van szó, mint inkább és mindenekelőtt könyvtári szabványokról és megállapodásokról, amelyeket a hálózati tagokkal együtt kell rögzíteni; csak ezután következnek a technikai, majd az oktatási és továbbképzési feladatok.
4. A lelőhelyekről tájékoztató rendszer kibocsátása a helybeli használat és a könyvtárközi kölcsönzés eszközeként. Végző formájában ezt online megrendelő rendszernek fogják hívni, amit a német könyvtárak közösen terveznek megvalósítani, de egyelőre csak kevesen működtetik ténylegesen.
5. A számítóközpont üzemeltetése, ami a hardverrel, a rendszerszoftverrel, a kommunikációs szoftverrel és a tagok technikai gondozásával kapcsolatos feladatokat jelenti.

A hálózati rendszerbe való bekapcsolódás könyvtárosi és műszaki feltételei

Ahhoz, hogy egy könyvtár ténylegesen bekapcsolódhassék a hét könyvtári hálózat valamelyikének a munkájába, a következő könyvtár-technikai és tartalmi feltételek szükségesek:

Könyvtárosi feltételek

- a) **Katalogizálási szabályzatok**
 - A *leíró* katalogizáláshoz: RAK-WB a könyvek, ZETA a monográfiák számára; ehhez a RAK külön előírásai az av-anyagokra, a nem önálló dokumentumokra, a zeneművekre, a térképekre stb. Ezek a szabályzatok még csak rövid ideje kötelezőek valamennyi hálózatban.
 - A *tárgyi* katalogizáláshoz: ezt csak néhány hálózat valósítja meg, s a bekapcsolódás a tagok szabad döntésétől függ. A tárgyszavazáshoz az RSWK-t használják; csak kevés hálózat kínál szakrendszert is.
- b) **Külső forrásokból származó bibliográfiai adatok felkínálása átvételre.** Itt mindenekelőtt a Deutsche Bibliothek 1976 óta készülő leírásait kell megemlíteni, s az időszaki kiadványok szempontjából a központi folyóirat-adatbázist (kb. 700 000 cím). Egyelőre kevés hálózat ajánlja fel külföldi nemzeti bibliográfiák (pl. Library of Congress, British National Bibliography) leírásait.

- c) **Egységesített adatfájlok alkalmazása** azzal a céllal, hogy a keresés számára releváns neveket és besorolási adatokat szabványosítsák: a testületekre a GKD-t, a tárgyszavakra az SWD-t, az 1850 előtti személynevekről most épül egy névadatbázis (PND). Azoknak a műveknek a címei közül, amelyek esetében a cím jelenti a legfontosabb keresési szempontot, még csak az antik szerzők fő műveinek egységesített címeit szabványosították. Az egységesített besorolási adatok megállapítására némely hálózatban központi szerkesztőselejteket állítottak fel. A tagoknak hierarchikusan lépcsőzött jogosítványai vannak a leírások korrigálására.

Technikai feltételek

- a) **Az ún. könyvtári jelkészlet** a leírások elkészítéséhez (DIN 31628).
- b) **A fájlstruktúra.** Többfájlos rendszerekről van szó, amelyekben az egyes fájlok tételei numerikusan vannak összekapcsolva. Sajnos, nem egységesen épültek fel, elvileg azonban mindig érvényes, hogy egyfelől a fájlokat azok a bibliográfiai adatelemek alkotják, amelyek egy mű kiadását általában leírják (címek, testületek, tárgyszavak és szakjelzetek, részben a személynevek saját fájljai), másfelől a helyi adatok, amelyek csak az adott példányra vonatkoznak (lelőhely, raktári jelzet, hányadik példány stb.).
- c) **Adatformátum.** Minden hálózatnak saját, kötelező érvényű adatformátuma van. Így az a groteszk helyzet állt elő, hogy a hálózatok nem tudják kölcsönösen használni egymás szolgáltatásait. Nagy ráfordítás árán időközben sikerült azonban elérni, hogy minden leírásukat konvertálni tudják a német csereformátumba (s ebből a nemzetközi UNIMARC csereformátumba).
- d) **Online katalogizálás.** Ez a munkák megkettőzésének, a kettős besorolási adatok és a félreértések elkerülését szolgálja. Az offline feldolgozást kevés rendszer teszi lehetővé.

Várható fejlemények

Végül röviden a regionális hálózatok máris ki-rajzolódó további fejlődéséről. A következő évek legfontosabb célja Németországban, hogy felépüljön a német tudományos könyvtárak állományának egységes nyilvántartása. Ennek érdekében az alábbi feladatok várnak megoldásra.

- a) **További tagok és további könyvtártípusok** csatlakoztatása a hálózatokhoz.
- b) **A cédulakatalógusokban nyilvántartott 1980 előtti állományok és az 1850 előtti régi állományok számítógéppel olvasható formába való konvertálása.**

- c) A külső forrásokból származó adatok nagyobb kínálata (a külföldi nemzeti bibliográfiák hasznosítása, a más hálózatok adatainak – pl. a bajor hálózat tárgyszavainak – átvétele).
- d) Az online üzem módhoz illeszkedő szabályzatok bevezetése.
- e) A tárgyi feltárás megvalósítása valamennyi hálózati katalógusban.
- f) A hálózatok összekapcsolása, azaz a hálózati rendszerek egymás közötti, a Deutsche Bibliothekkel és a szakmai információs rendszerekkel (DBV–OSI-projekt) való hálózati kapcsolatának létrehozása.
- g) Nyitott rendszerek bevezetése szabványosított kapcsolódási pontokkal, amelyek az előállítóktól függetlenek.
- h) Jobb adatkommunikáció a helyi rendszerekkel; a kliens-szerver elvnek megfelelő rendszerarchitektúra.
- i) A hálózatok megnyitása a használói keresések előtt; egységes használói felület.
- j) Az állomány-nyilvántartás és az online megrendelői (adott esetben dokumentumszolgáltató) rendszer összekapcsolása.
- k) Az állománybeszerzési funkció beillesztése a hálózati rendszerekbe.
- l) A tagok különböző használói felületeinek beillesztése egy közös rendszerbe.

Az egyre fejlődő kommunikációs technológia, és az ezt követő könyvtári fejlemények minden bizonnyal kihatással lesznek a regionális könyvtári hálózatok feladatainak meghatározására.

Az elkövetkező évek feladatait a Deutsche Forschungsgemeinschaft tervdokumentuma már 1991-ben részletesen kifejtette.

Visszapillantva az eddigi fejlődésre, néhány következtetés máris levonható.

- Könyvtáros szakembereknek kell megtervezniük és használói szolgáltatásként megszervezniük az osztott katalógizálás számítógépes rendszereit. Bár lényegükben katalógus-adatbázisok, mégsem szabad a katalógizálás specialistáinak átengedni őket, mert önálló életre kelnek, s alig veszik tekintetbe a használók tényleges igényeit. Ez persze fordítva is áll: a számítógépes szakembereket sem vezethetik öncélok. Ne bízunk a magáncégekben sem, különösen ha egy olyan kulcsrakész megoldást akarnak eladni egy könyvtári rendszer számára, amelynek megtervezésében nem vettünk részt, és az üzemszerű használat előtt nem próbálhattuk ki alaposan. A hardver és a szoftver nem teheti függővé a könyvtárat egy cégtől.
- Nincs értelme az egyedi megoldásoknak, s nem illeszthetők a továbbfejlesztésekbe. A partikularizmus többszörös munkaráfördítést eredmé-

nyez, ezért feltétlenül kerülendő. A meglévő tapasztalatok (és a már rendelkezésre álló adatbankok) hasznosítására van szükség. A hálózati kooperáció egyébként azt is jelenti, hogy ha szükséges, szakítani kell a saját könyvtár katalógushagyományával.

- Egy kooperációs rendszer létrehozása szempontjából döntő, hogy a könyvtárosok erősen akarják is a kooperációt, s hogy a hálózathoz meglegyen a politikai szándék is. A hálózat megalapításához szükség van az érdekelt könyvtárak részvételével kidolgozott, a folyamatos működtetést felvázoló, átfogó koncepcióra, amely rögzíti a feladatokat, s gondoskodik az intézményi, finansziális, személyi és műszaki feltételek biztosításáról. Tartalmaznia kell a hálózati szolgáltatások rövid, közép- és hosszú távú feladatait is.
- Hosszú távon csak régióközi szinten lehet hatékonyan és gazdaságosan működtetni a hálózati rendszereket. Csak így lehet számítani sok nagy és erős résztvevőre, ami biztosíthatja, hogy nagy legyen azoknak a tételeknek az aránya, amelyekről van címléírás. Ebből következően Németországban világosan megmutatkozik az erő és rendszerek koncentrációjának tendenciája. Sőt, nemrég egy országok közötti hálózat, a PICA-hálózat is létrejött, amelyben Hollandia és Németország (eddig a Deutsche Bibliothek és három tartomány) működik együtt. Ilyesmi a kelet-európai országok számára például szolgálhat, hiszen a PICA-ra is jellemző a többnyelvűség: az angol, a holland és a német egyaránt a visszakeresés nyelve.
- A számítógépes technológia és a hálózatosított számítógépes szolgáltatások rugalmas és átvihető megoldásokat tesznek lehetővé. Ezért döntő, hogy a könyvtárosok részt vegyenek a műszaki adottságok megtervezésében is. Egyre fontosabbakká válnak az általános érvényű normatívák és szabványok, mindenekelőtt a szoftver vonatkozásában (az adatformátumok, az adatátvitel protokolljai, a hálózati struktúrák stb.). A könyvtárosoknak természetesen nem kell részletesen ismerniük a műszaki követelményeket, de céljaikban a rohamosan fejlődő műszaki lehetőségekhez kell igazodniuk, s ezért kezdettől fogva párbeszédre kell törekedniük a számítógépes szakemberekkel.

Irodalom

A jegyzék csak néhány, alapvető fontosságú tételt tartalmaz. Az első tételhez egy diszket is hozzátartozik, amely Németország minden hálózati rendszerére vonatkozó irodalom bibliográfiáját tartalmazza.

Informationen zu den regionalen und überregionalen Verbundsystemen in der Bundesrepublik. Bearbeitung und Redaktion: Sekretariat der Arbeitsgemeinschaft der Verbundsysteme beim Dt. Bibliotheksinstitut, Berlin. Erscheint jährlich. Hier zitiert: 2., überarb. Aufl.; Berlin: Dt. Bibliotheksinstitut 1993.

BIEHLER, M. M.: Verbundsysteme. = Bibliotheken '93. Strukturen, Aufgaben, Positionen. Hrsg. von der Bundesvereinigung Dt. Bibliotheksverbände, Berlin. Berlin, Göttingen: Bundesvereinigung Dt. Bibliotheksverbände 1994. p. 136-141.

BRAUN, T.: Regionale Verbundsysteme in der Bundesrepublik Deutschland. Ihre Portabilität für wissenschaftliche Bibliotheken in den neuen Bundesländern. München u.a.: Saur 1993. (Bibliothekspraxis, Band 34)

Deutsche Forschungsgemeinschaft / Unterausschuß des Bibliotheksausschusses für Datenverarbeitung und Kommunikationstechnik: Vorschläge zur Weiterentwicklung EDV-gestützter Bibliotheksdienstleistungen durch Integration von dezentralen und zentralen Systemen auf der Basis gemeinsamer Standards. = Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie, 38. köt. 1991. p. 317-350.

KRUTKY, T.: Veränderungen der Katalogisierungstätigkeit durch regionale Verbundsysteme. = Bibliothek - Forschung und Praxis, 18. köt. 1. sz. 1994. p. 9-19.

Beérkezett: 1994. VIII. 10-én.

Fordította: Papp István

Rendezvénynaptár

3. Prágai Nemzetközi Könyvtári Vásár és 1. Európai Könyvtáros Kongresszus Kelet- és Közép-Európa számára

Prága, 1995. május 11-14.

Szervező: Avencourt Exhibitions Ltd.

Byron House, 112A Shirland Road

London W9 2EQ

Tel.: +44 (71) 266 1986

Fax: +44 (71) 585 2429

16. IATUL-konferencia

Enchede (Hollandia), 1995. június 5-9.

Szervező: Dr. G.A.J.S. van Marle, Director

The Library, University of Twente

P.O.Box 217

7500 AE Enchede

The Netherlands

Fax.: +30 53 341578

E-mail: G.A.J.S. van Marle

@ub.utwente.nl

Könyvtárközi Kölcsönzés és Dokumentumellátás

4. nemzetközi konferencia

Calgary (Kanada), 1995. június 11-14.

Szervező: Susanne Fletcher

Canadian Library Association

200 Elgin Street, Suite 602

Ottawa, Ontario

Canada 2P 1L5

Tel.: (613) 232-9625

Fax: (613) 563-9895

IDT '95 Információs piac és ipar

Párizs, 1995. június 13-15.

Szervező: ADBS-IDT '95

25, rue Claude Tillier

75012 Paris

Tel.: 33 1 43 72 25 25

Fax: 33 1 43 72 30 41

„Arany lehetőség önnek”, a Kanadai Könyvtáros Egyesület 50. konferenciája

Calgary (Kanada), 1995. június 14-18.

Szervező: Canadian Library Association

200 Elgin Street, Suite 602

Ottawa, Ontario

Canada 2P 0L5

Tel.: (613) 232-9625

Fax: (613) 563-9895

Könyvtárak az elektronikus média világában

Nemzetközi nyári iskola

Radovljica (Szlovénia), 1995. június 26-30.

Szervező: Prof. Tomo Martelanc,

Mrs. Eva Pohar-Sušnik

National and University Library

Turjaška 1, P.O.Box 259

Tel./fax: +386-61 213-052